

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

K novemu življenju!

Z veliko trpkostjo v srcu zasleduje vsakdo dandanes razvoj strašne človeške tragedije, ki se odigrava z vso krutostjo. Zastonj so bila svarila vseh velikih mož pred dvanajsto uro. Kakor da leži nad človeštvom strašno božje prokletstvo je ne glede na najmanjši pomislek nedoglednih posledic drvelo v vojno. Plaz se je sprožil pred 14 meseci in drvi dalje v nedogled. Pod njim ječijo narodi, razvaline štrlijo iz njega in molče govorijo o grozodejstvih in popolnem uničevanju vsega, kar je pridna človeška delovna roka gradila dolga desetletja. Brez usmiljenja se uničujejo važne človeške pridobitve, gospodarske, humanitarne in kulturne. Za tem uničevanjem stopa pomanjkanje vsega potrebnega svojo neizprosno pot in grozi milijonom in milijonom z lakoto.

S strahom gleda v bodočnost predvsem delovni človek. Že v tako zvanih letih gospodarskega procvita v Evropi se je ta človek moral boriti s kapitalistično miselnostjo modernega človeštva, da si je priboril vsaj najpotrebnejši vsakdanji kruh, kaj pa šele sedaj, ko postajajo razmere zaradi splošnega evropskega požara neznosne in grozi velika družabna zmeda na vseh poljih. Trda človeška srca so že prej rezala skromen košček kruha pridnim delovnim rokam. Treba je bilo hudih bojev, da si je delavstvo razmeram primerno zboljševalo svoj zaslužek. Ta borba bo danes še težja, ker bodo nastale razmere oteževale delavstvu skrb za vsakdanji kruh in poleg tega bo imelo delavstvo v borbi prav istega nasprotnika s prav tako duhovno zakrknjenim srcem. Kapitalističen duh današnje človeške družbe onemogoča vsem in vsakomur jasen pogled v dejanski položaj.

Zato bo vsak poziv trpečih delovnih ljudi na človečansko dolžnost današnje družbe, na njeno usmiljenje in dolžnost, brezpomemben. Ta družba, ki je daleč od Boga, daleč od osnovnih božjih načel o pravični ureditvi medsebojnih odnosov, razume samo borbo. Drobtinice, ki bodo padale od bogatinske mize, ne bodo noben znak pravičnosti, ampak le prostovoljni darovi v času zadrege in velike potrebe, in še te le morda majhen odstotek velikega premoženja. In v teh razmerah, ko se bodo ob strašnem uničevanju vseh dobrin tega sveta, v trpljenju in v krvi porajali znaki nove dobe, si mora biti delovni človek povsem na jasnem, kaj mu je storiti, da bo gradil s svojo lastno odgovornostjo sebi take temelje v bodoče, ki bodo trdna osnova novemu življenju, v katerem bo tudi delavec človek z vsemi pravicami in dolžnostmi.

V današnjem času je uničevanje tvarnih dobrin težka resničnost. Na tisoče kilometrov v ozadju bojnega polja padajo in se rušijo domovi, krvavijo deca in matere, ki ne nosijo najmanjše krivde za težak obračun svetovne zmede. Se veliko težje vprašanje je duhovna propast človeške družbe v njenih najvažnejših plasteh, to je med delovnim ljudstvom. Dočim je moralna propast tako zvane odlične družbe pripeljala človeštvo do sedanje žaloigre, je propast delovnega ljudstva grozeče nevarna propast vsega človeštva. Z globokim prepričanjem smemo trdimo, da bi do usodnih krvavih dni ne prišlo, če bi odločujoči činitelji po vseh evropskih državah upoštevali

Svetovne in slovenske perspektive

Danes bi bili zlati časi za preroke. Človek bi hotel naprej vedeti usodo, ki jo piše sedanja vojna. Vsakdo čuti, da se bo v enem ali dveh letih vse spremenilo, toda kako? Spremenjeni zunanji pogoji bodo izmenjali vse temeljne osnove skupnega življenja.

V strahu se vsak dan sprašujemo, kaj se bo zgodilo z nami, kaj se bo zgodilo z našo staro Evropo. Po radiu in po časopisih lovimo strastno vsa poročila, ki nam bi mogla razodeti zadnje besede negotove usode. Že leta sem nejevoljno odlagamo časopise, zapiramo radio, naša usoda se nam noče razodeti.

Toda v teh tednih se je zgodovina zgostila. Naš demon, kakor bi rekel Sokrates, nam v slutnjah prišepetuje tisto, kar je postalo razvidno že na koncu vijugastega razumskega kolovoza, da se vse dogajanje približuje trenutku, ko bodo padle važne, morda že zadnje odločitve. Morda bomo že jutri vedeli vsi v Evropi in Ameriki, kakšna je tista zadnja beseda usode, kakšna bo naša bodočnost, temna ali sončno jasna, svobodna ali nesvobodna.

Vsako zgodovinsko dogajanje se rodi, raste, doseže svoj višek, se postara in izgine. Po preteku nekega razvoja postane pregledno vse dogajanje, kolikor ga še ostane. Naj navedemo nekaj primerov. Španska revolucija je dolgo nosila možnost zmage obeh taborov. Po Münchenskem sporazumu v letu 1938, pa je obstajala samo še ena možnost, jasno vidna in otipljiva za političnega človeka. Kljub temu pa so vendar bile potrebne tako krvave ofenzive ob Ebru, preden se je obsojeni republikanski tabor podal ter predal orožje.

delovno ljudstvo in bi ga pri vseh važnejših odgovornih dejanjih pritegnili kot svoboden in neodvisen faktor z vso odgovornostjo k delu. Toda kapitalistična miselnost ni tega dopustila in odločujoči činitelji so v objemu modernega mamoničnega duha dosledno, gluhi za vsak resen opomin iz množice, pripravljali grob, v katerega lega danes vsa naša preteklost.

Ne vemo kdaj bo konec današnje človeške žaloigre. Pogled v bodočnost je zastrt z oblaki sovraštva in maščevanja. Vemo pa to, da bo začetek novega življenja in nove dobe, tam kjer je današnja vodilna družba krenila s prave poti. In to ni nikjer drugod kot tam, kjer je pravica zgubila svojo besedo. Boj med mamonom in Bogom se je za današnjo dobo končal tam, kjer je kapitalizem v človeški družbi spodrinil Boga iz gospodarskega, socialnega, kulturnega in javnega življenja, kjer je kapitalizem odtrgal človeka od njegovih pravih življenjskih in večnih ciljev in ga podredil samo svojim nezbranim gonom po uživanju. Če bi bil

Ni naš namen radovednim čitateljem prerokovati, katera stran bo vojno izgubila. Taka prerokovanja prepuščamo cigankam in astrologom. Kar nas predvsem zanima, so le možnosti razvoja, obrisi bodočih političnih tvorb, ki miso odvisni od slučaja ali od muh zgodovine, temveč so vedno logična posledica poznanih, izmerljivih sil. Zanima nas le končno stanje; čas in pot dogodkov pustimo vedežem in sanjskim bukvam.

Nemci so lansko leto s pohodom na Poljsko sprožili plaz dogodkov, ki jih ni mogel nihče vnaprej videti. Kar so vedeli Nemci in kar je končno vedel ves svet, je bilo samo to, da se je začelo prenavljanje obličja zemlje, ki je že zdavnaj postalo nujno, le da nihče ni imel tolike potrebe po tveganju, po skoku v temo dogodkov kot Nemci v tretjem rajhu, ki jih je tiščal njihov preozek prostor. Z zasedbo Češke in Poljske so bile ustvarjene prve osnove nemškega življenjskega prostora.

Ne glede na to, da je življenjski prostor znanstveno političen pojem, ki v mnogočem sliči astronomskemu prostoru, to se pravi prostoru, ki se krči in širi, pa nam poleg tega ideja življenjskega prostora predstavlja čisto novo politično idejo. Do sedaj so vsi evropski osvajalci nehote ali hote ustvarjali rimski imperij ali z novimi besedami sredozemski življenjski prostor: Justinijan, Karol Veliki, Inocenc III., Napoleon, a danes še s posebnim poudarkom — fašistična Italija. O memskem »Lebensraum« trdimo lahko samo to, da ni nujno navezan na mediteran, da je bil vedno mišljen kot nekakša vzhodna (Ukrajina) kontinentalna politična tvorba, ki nima s kakim rimskim cesarstvom nobene organske zveze, čeprav bo tvoril

Vsak član JSZ naj skrbi, da se bo članstvo vedno bolj množilo. Le močna organizacija bo v prihodnosti lahko uspešno pomagala delavstvu.

središče vsega udejstvovanja človek kot stvarstvo božje, njegovo dostojanstvo, sreča in zadovoljnost, bi človeštvo hodilo po potih Boga in njegovih večnih zakonov k svoji lastni sreči, toda korak od te poti, je bil samo korak v naročje kapitalizma, duhovnega očeta človeške propasti.

Delovno ljudstvo mora te dve poti v bodočih dneh razločevati. Zato naša pot ne sme iti vzporedno z dosedanjim miselnostjo človeške družbe, ampak vprav v nasprotno smer. Posebno mi ne smemo imeti z njo nobene skupnosti, ampak moramo ustvarjati nov čas na podlagi pravičnosti in spoštovanja delovnega človeka. Vera v končno zmago naših načel mora biti v nas tako močna, da si jo bomo ohranili v srcih naj pride kar koli. V naši delavski skupnosti naj raste armada zavednih in odločnih borcev, na katero ne bo imela nobenega vpliva današnja odmirajoča družba, prepojena z usodno kapitalistično miselnostjo. Samorastlost našega delavskega gibanja, ki je preživelo že veliko težav in težkih

tretji rajh njegovo osredišče. (Prvi rajh je namreč bilo »sveto rimsko cesarstvo nemške narodnosti« 936—1806.)

Potemtakem sta v nastanku dva življenjska prostora: sredozemski in evropsko kontinentalni. Tretji kontinentalni življenjski prostor že obstoji v državni skupnosti SSSR.

Ako bi bile take velike politične tvorbe zgolj delo ljudi in narodov, nam ne bi bilo mogoče presoditi, do kam segajo človeške želje, ki po navadi tudi v politiki nočejo poznati meja. Poleg narodov pa so merodajni tudi geografski činitelji, kot je bilo Sredozemsko morje za rimsko cesarstvo. A danes odpadejo tudi ti činitelji, ko so vse razdalje premagane s strojem — novim faktorjem zgodovine. Na kontinentih ni več prostora dovolj za več imperijev. Vsak kontinent je zase enoten življenjski prostor. To je najvažnejše spoznanje. Ko so Nemci očrtavali svoj bodoči imperij, so jim uhaljali pogledi onstran Kaspiškega morja, a v ideji svetovne revolucije, kolikor je v njej politične vsebine, je zapopaden najmanj ves kontinentalni prostor kot okvir za uresničenje največje ideje vseh časov.

Stara delitev sveta na vzhod in zahod je popolnoma zgubila svojo veljavo. Saj je bila v početku mišljena zgolj z ozirom na Sredozemlje: vzhodna in zahodna rimska država. Danes nam bi tako razlikovanje kaj malo in premalo razdelilo. Kadar pa le še merimo s stanimi merili vzhod — zahod, velja le v zvezi s hemisfero, to je z zahodno hemisfero: Anglija, Evropa, in vzhodno no hemisfero: Azija, Evropa, Svet se je preklal na dve polovici, na Ameriko in Azijo, na morje in kontinent, na Anglosaksonce in Ruse; vsi drugi narodi so le trabant' teh dveh velikih narodov. Potemtakem se pravi nasprotniki do sedaj niso niti spopadli. Kar smo videli, so bile le praske predstraž, ki so se slučajno srečale zaradi obojestranske nepredvidnosti.

Amerika se je letos prerodila v največjo vojno silo sveta. Uvedba splošne vojaške dolžnosti je zgodovinsko največji dogodek 20. stoletja. Poraz Francije ali Poljske se s tem dogodkom ne more niti primerjati po daljnosežnosti posledic. Amerika, to se pravi USA, bo postala za vso ameriško celino nova Prusija (pa brez pravega nasprotnika). (Nadaljevanje na 2. strani)

borb, mora biti v bodočnosti svetilnik vsem v današnji zmedii blodčim. Delavstvo v naši skupnosti raste duhovno samozavestno, ki odklanja vsako vabo današnje družbe, in gre premočrtno k svojemu cilju nasproti. Če kdaj, velja prav danes vsem Krekov poziv: Zuljave roke sklenite se! V trdno in nerazdružljivo sklenjenih vrstah se borimo v težkih dneh za svoj gospodarski obstanek, po naših načelih pa gradimo stavbo nove družbe, ki bo stavba poštenosti in pravičnosti.

S tem svojim delom bomo odmikali delovnega človeka od usodnega zastrupljanja duhovne propasti. Kapitalizem naj uniči samega sebe na svojih dosedanjih postojankah. Delovni človek naj pa prepojen z globoko vero v končno zmago večnih načel pravičnosti in človeškega dostojanstva, raste duhovno samozavestno kot bodoči zdrav ustvarjalec nove dobe in lepših dni. Le tako bomo pripravljali pot povratku človeštva preko sedanje žaloigre k novemu vstajenju v luči krščanstva. S. Z.

ka. 18 milijonska vojska žene sama po sebi v osvajanje kot teži veletok iz višine v nižino. Ameriška armada bo osvojila Ameriko, severno in južno. Orožje bo sledilo stopinjam dolarja. V Indiji je bilo prav tako pred 200 leti. Tako se bo izoblikoval nov življenjski prostor, večji in silnejši od vseh dosedanjih, ki se mu bodo priključili še vsi drobci angleškega carstva, raztreseni po vseh morjih z Avstralijo vred, voden od najposobnejše anglosaksonske rase. S tem je tudi konec ameriške demokracije. Kljub demokratičnim geslom postaja vodstvo USA že od svetovne krize sem vse bolj totalitarno, da se reši država pred notranjim kaosom. Zunanja nevarnost, svetovna vojna in ustanovitve mogočne kopne vojske pa ta proces razvoja USA v totalitarno državo le še pospešuje. Kadar koli in kjer koli bo stopila Amerika v vojno, ne bo tega storila, da reši nek politični ideal, temveč bo stopila v vojno, da ustvari svoj vse-ameriški imperij.

Ce se po tem izprehodu po svetovnih morjih in kontinentih vrnemo nazaj v Evropo, potem šele vidimo, kako smo

vendarle majhni in tako rekoč brezpomembni.

V usodi te velike celine je zapopadna tudi naša majhna sreča in nesreča.

V zadnjem času so nam učeni teoretiki zastavili vprašanje: vzhod ali zahod? Dobro nam je znano, da si je isto vprašanje zastavil že sam vsak politično misleč človek in odgovoril primerno svojemu socialnemu položaju, ne da bi pri odgovoru upošteval razlike, ki obstoje v glavnih narodno političnih konceptih bodoče Evrope. Nam pa se zdi, da je ravno vprašanje zahod — vzhod vsaj praktično vzeto čisto nepotrebno vprašanje, kajti doba narodnih plebiscitov je že minila. Nihče nas ne bo vprašal, kam hočemo in bolje bo tako, ker bi se najbrž tudi v tem plebiscitu zaradi pomanjkanja življenjske udarnosti in odpornosti za sebe slabo odrezali. Naša bodoča usoda nam bo odredjena in bo taka, kot vse ostale Evrope. Tukaj se ne da ničesar dodati in ničesar odvzeti. Pri vsej fatalnosti pa se moramo zavedati enega: naj bo že ta usoda taka ali taka, vedno bo slovenska. Kar koli nas bo zadelo, dobra ali zlo, nas bo zadelo kot Slovence; prostor, ki nam bo odmerjen, pravica, ki nam bo dana, in dolžnosti, ki nam bodo naložene, vse nas bo doletelo kot organizirano kulturno ljudsko skupnost, kot slovenski narod. Pri tem ne bodo igrali prav nobene vloge vsi tisti neplodni vidiki, za katere smo se tepli skoraj eno celo stoletje in ki še danes gibljejo duhove v Sloveniji, pač še samo v Sloveniji.

Poslanstvo naroda bo zadobilo v veliki družini narodov svoj očičen pomen. Vsi nacionalizmi se nam bodo videli le še kot huda, a že prestana bolezen. Narodi, te največje edine in zadnje kulturne skupnosti bodo končno dobili svoj mir za nemoteno ustvarjanje duhovnih vrednot v plemeniti, nekrvavi tekmi znotraj velike politične zgradbe, ki ji bodo mejniki samo valovi meskončnih morij. Kljub tej velikanski skupnosti, v kateri bo človek kot posameznik resda izginil, bo vendar težišče vsega dogajanja prenešeno zopet nazaj v posameznika in njegov blagor prav zaradi skupnosti, ki bo varna že sama po sebi in ne bo potrebovala žrtve za svoj obstoj. V privedu tega sveta, pravice, ki se bo rodila, iz krvi vsega našega stoletja, v privedu obljubljenega tisočletnega kraljestva miru, še posebej prav zato kot Slovenci in kot člani delovnega ljudstva prenašamo stiško današnjih dni in se radostno pripravljamo za bodoče delo v veliki družini narodov.

Dr. P. K.

Polovični popust za delavce in delavke v drami in operi. Od Delavske zbornice smo prejeli: Na prošnjo Delavske zbornice je uprava Narodnega gledališča v Ljubljani dovolila tudi letos polovičen popust za delavce in delavke v drami in operi. Popust velja tudi za žene delavcev. Ker so predstave v abonmaju torek, sreda in četrtek v tej sezoni zasledene že po abonmentih, prosimo delavce, naj se poslužujejo popusta za predstave izven abonmaja (z izjemo izrednih tujih gostovanj in v abonmaju reda A in B. Potrdila za polovičen popust določa delavci in delavke v knjižnici Delavske zbornice med poslovnimi urami, to je vsak delavnik od 10 do 12 dopoldne in od 5 do 8 zvečer, ob sobotah popoldne pa že od 4 naprej.

Strokovna poročila — Mezdno gibanje papirničarjev v Vevčah in Goričanah zaključeno

Po točno dveh mesecih se je dne 31. oktobra zaključilo mezdno gibanje pri Združenih papirničarskih 16% zvišanjem zaslužkov v obliki draginjskih in družinskih dokladov.

Dne 2. septembra je delavstvo stavilo predlog za zvišanje zaslužkov, ker je draginja od maja, ko je bilo zaključeno zadnje mezdno gibanje, narasla za nad 10 odstotkov. Delavsko zastopstvo je nato ugotovilo porast draginje do septembra 1940 za 18 odstotkov in stavilo tudi predlog za zvišanje zaslužkov v višini 25 odstotkov. Podjetje pa je trdilo, da znaša ta predlog 31 odstotkov in ker ni draginja za toliko porasla, se ni hotelo pogajati in ni preostajalo delavstvu drugega, kakor da zaprosi oblast za posredovanje. Prva poravnalna razprava se je vršila 16. oktobra, ki pa je bila neuspešna, ker je podjetje vztrajalo na stališču, da naj se delavski predlogi gibljejo v okviru porasle draginje, za katero se je za vključno oktober 1940 ugotovil porast od 25 odstotkov. Delavsko zastopstvo je pristalo na sestavo predloga v tej višini ter je bil tak predlog odobren na sestanku delavstva dne 20. oktobra s sklepom, da se mora to doseči. Razprava 31. oktobra, ki se je vršila v Zbornici za TOI v Ljubljani, je prvotno potekala v povsem odklonilnem stališču podjetja, češ da znaša povprečna urna mezda v Vevčah s premijo in akordom 8 din in zato ni potreben nikak povišek. Nazadnje je podjetje stavilo protipredlog za okrog 10 odstotkov. Zastopstvo delavstva pa je po posvetu predlagalo povišek urnih mezd za 70 par in doklade za ženo 5 din in za otroke do 16. leta 2 din na dan. Ta predlog je podjetje glede družinskih dokladov osvojilo v celoti. Povišek urnih mezd pa ne prizna, temveč mudi v obliki draginjskih dokladov 4 din dnevno. Po kratki debati se je ta predlog podjetja zboljšal na 5 din dnevno in se draginjske doklade v celoti zvi-

šajo po členu 219. in 221. obrtnega zakona, to je za dajatve, ki jih v tem oziru predvideva obstoječa kolektivna pogodba.

To povišanje sicer ni takšno, kakršno bi moralo biti, ker je uradno ugotovljeno z indeksi, da je draginja porasla od septembra 1939 do oktobra 1940 za 50 odstotkov, mi pa smo dobili do sedaj poviška samo 58 odstotkov.

Sedanje normalne urne mezde z draginjsko doklado in brez družinskih so za obrat Vevče naslednje:

- Moški:**
1. kategorija 11,50 dinarjev na uro
 2. kategorija 8,50 dinarjev na uro
 3. kategorija 8.— dinarjev na uro
 4. kategorija 7,75 dinarjev na uro
 5. kategorija 7,50 dinarjev na uro
 6. kategorija 7,25 dinarjev na uro
 7. kategorija 7.— dinarjev na uro
 8. kategorija 6,75 dinarjev na uro
 9. kategorija 6,50 dinarjev na uro
 10. kategorija 6,25 dinarjev na uro
 11. kategorija 5,75 dinarjev na uro
 12. kategorija 5,50 dinarjev na uro

- Zenske:**
13. kategorija 5,25 dinarjev na uro
 14. kategorija 4,75 dinarjev na uro

- Mladoletni:**
15. kategorija 4,50 dinarjev na uro

Z uvedbo družinskih dokladov pa se povprečno zvišajo te urne mezde še za 50 par. Tako je znašal sedanji povišek, če ga računamo v povprečju, na uro 1,12 din.

Ker je podjetje vezalo sedanji povišek s podpisom sporazuma, so se izjavile za podpis JSZ, NSZ in ZZD. Zastopnik splošne delavske strok. zveze je predčasno odšel na drugo razpravo, zato se ni mogel izjaviti. Krajevni zastopniki te organizacije pa sporazuma, razen enega zastopnika, niso podpisali. Po dvomesečnem zavlačevanju pa tudi zaradi neizgleda na boljši uspeh ta korak ni bil primeren.

Po štirih letih borbe našega tekstilnega delavstva

25. septembra tega leta so pretekla štiri leta, odkar je tekstilno delavstvo uveljavilo kolektivno pogodbo za dravsko banovino, katere veljavnost je v januarju 1950 zaradi odpovedi prenehala. Ni važno, koliko časa je pogodba veljala, važno je, kaj in koliko je delavstvo s pogodbo pridobilo. Od povojnega časa, ko se je pričela pri nas tekstilna industrija razvijati, pa do leta 1936, je bilo delavstvo v tej industriji brez pogodbe. Kakšne so bile razmere delavstva po tovarnah, bi se dalo marsikaj napisati. Vsi dobro vemo, da je bila ravno tekstilna industrija v času razvoja zelo zaščiten.

Kapital, ki se zbira v tej industriji, je po veliki večini inozemski. Malo je primerov, da je pri raznih »Jugo« itd. soudeležen domači kapital. Se manj pa je podjetij, ki so izključno v rokah domačega kapitala. Vse tovarne so začele z malimi obrati s nekaj nad 100 delavci. Te tovarne danes zaposlujejo tisoč in več delavcev.

Kdo je tisti, ki je vse te vsote za povečanje tovarni pripravil? Ali so mogoče te inozemske družbe vsako leto znova določile toliko obratnega kapitala, da so te tovarne iz leta v leto povečavale? Ne smemo misliti, da se je ta industrija v naših krajih naselila zaradi naših splošnih gospodarskih interesov, zlasti da je imela pred očmi ustvariti delovne razmere za naše delovno ljudstvo. Nikakor ne! Glavni cilj te industrije je bil samo njen lastni prebit in v tem pogledu je dosegla svoj cilj stoddotno. Tekstilna industrija je dobila v naši državi zelo velike olajšave, in kar je glavno, poceni delovno silo.

Iz tega je razvidno, da je bil naš delovni človek tisti, ki je s svojim delom in nezadostnim zaslužkom največ pripomogel k tako hitremu in velikemu razvoju tekstilne industrije.

To se pravi, ves denar, katerega so tovarne prispevale za povečanje svojih obratov pod imenom obratni kapital, se smatra del čistega dobička, ki ga je

ustvarilo delo. Ako računamo, da je potrebno za enega tekstilnega delavca 45.000 din obratnega kapitala, dobimo za 16.000 delavcev 720 milijonov dinarjev. Kje so pa še letne dividende delničarjev in tako imenovane zlate rezerve, katere delavcu niso znane. Vse to je plod človeškega dela. Nihče si ne bi smel temu bogastvu prisvajati lastniške pravice, razen delo. Seveda je drugače. Kapitalistični družbi priznava lastnino kapitala. Tudi proti temu bi nihče ne imel nikakega pomsleka, ako bi bilo delavstvo pri vsem toliko plačano, da bi znosno živelo.

S tem mora vsakemu postati jasno, zakaj je bila pred štirimi leti borba tekstilnega delavstva in zakaj delavstvo v tej borbi ni zaupalo prav nikomur. Vse to je bila posledica večletnega izkoriščanja. Kakšen je bil konec borbe, je znano. Delavstvo je dobilo kolektivno pogodbo, ki ni bila nič kaj ugodna zanj. Pa tudi te pogodbe niso izvajali delodajalci. Posebno se je to opazilo pri akordnem delu. Sistem raznih akordov po tekstilnih tovarnah je tako računat, da delavstvo niti malo nima vpogleda, koliko mora za svoje delo dobiti odškodnine. Zato mi čudno, da so po nekaterih tovarnah po uveljavljanju pogodbe manj zaslužili. Tudi besedilo pogodbe je bilo dvoilično in so si ga podjetja tolmačila po svoje. Nekatera podjetja so stala tudi na stališču, da ne bodo s strokovnimi organizacijami razpravljale v sporih zaradi delovnih in plačilnih razmer zaposlenega delavstva. Vse to je sistematično ubijalo med delavstvom smisel za organizacijo. Svoj del so k temu doprinesli še neki časopisi, ki so si iz teškega položaja delavstva kovali politični kapital.

Strokovne organizacije kot podpisnice pogodbe so konec leta 1938, podvzele pri Zvezi tekstilnih delodajalcev vse potrebne korake za izpremembo pogodbe. Pogajanja so se vlekla skoraj štiri mesece, toda brez zadovoljivega uspeha. Delavske organizacije so

zahtevale splošno in enako zvišanje plač in določitev vseh kategorij za dela pri različnih strojih. Delodajalci na to niso pristali. Pripravljani so bili zvišati plače različno, več ali manj posameznim kategorijam. Poleg tega so stali na stališču, da se vsi spori, ki izvirajo iz delovnega in plačilnega razmerja rešujejo v Zvezi tekstilnih delodajalcev, nikakor pa z zastopniki posameznih strokovnih organizacij. Zaradi tega so se januarja 1939 pogajanja razbila, ki se pa zaradi razmer, ki so v času Stojadinovičevega režima obstojale, niso nadaljevala. Na ta način je delavstvo prišlo v brezpogodbeno stanje.

Kmalu nato je v tekstilni industriji pričela nastajati kriza zaradi surovin. S tem se je pričel križev pot tekstilnega delavstva. Meseca aprila 1939 je še prejšnja svobodna uprava Delavske zbornice na pobudo strokovnih organizacij sklicala v Mariboru anketo, na katero so bili vabljeni zastopniki tekstilnih tovarn, zastopniki oblasti in zastopniki Narodne banke. Anketa se je vršila, toda brez zastopnikov tekstilnih tovarn.

Strokovne organizacije so prejele od pododbora Zveze tekstilnih delodajalcev v Mariboru odgovor, v katerem navaja, da se ankete ne bodo udeležili, ker tega ne želi delavstvo in ker strokovni organizaciji ne predpostavljajo delavstva. K temu bi samo to pripomnili, da organizacijam ni šlo za številčno moč, ampak za bistvene koristi delavstva. Že lanske leto se je predvidevalo, da bo v tekstilni industriji nastala kriza. Na ta način je delavstvo ostalo brez vsake zaslombe, prepuščeno samemu sebi. Vsi dogodki, razvijajoči se deloma po okoliščinah, ki so jih lanske leto narekovali zunanji politični dogodki, pa so se reševali brez delavstva. Vse povsod, kjer so se reševala bistvena življenjska vprašanja delavstva — posebno tekstilnega, je bilo delavstvo ob strani. Nihče od merodajnih činiteljev ni zaslusal o teh važnih vprašanjih delavstva, čeprav bi se to moralo po državljskih pravicah storiti.

Tako je prišel čas, ko se zaradi nastalih razmer, zlasti zaradi porasta draginje, prav tekstilno delavstvo nahaja v najbolj občutni krizi. Gorje, ki so ga strokovne organizacije napovedovale lanske leto, je z vso silo pritisnilo. S tem se je pokazalo napučno mnenje tistih, ki vedno na vep glas napovedujejo naši javnosti, da so strokovne organizacije samo zato, da hujskajo delavstvo in da je v časih, v katerih se nahajamo treba reda in poslušnosti. Mirnim srcem lahko rečemo, da je prav tekstilno delavstvo bilo najbolj poslušno. Za vse to mora prav to delavstvo najbolj trpeti. Ni še to zadosti! Delavstvo niti tega ne ve, ali bo sploh moglo biti še vnaprej zaposleno, saj slišimo stalno govorice o preseljevanju. Tako delavstvo nima pred seboj nikake bodočnosti in ga tak položaj tira v brezupnost. Pa bodo zopet prišli gotovi ljudje in izjavljali, da strokovne organizacije hujskajo.

V korist javnosti in slovenskega naroda je, da izpremeni položaj, četudi z radikalnimi ukrepi. Ako se to ne bo storilo, bo naše gospodarsko življenje popolnoma ubito. S tem, da bi tekstilna industrija pri nas prenehala s svojim obratovanjem, bi ne bilo prizadeto le delavstvo, temveč tudi naši gospodarski krogi. Plaz, ki bi se sprožil v tekstilni industriji, bi potegnil za seboj tudi ostale gospodarske panoge. Seveda bo pri vsem tem najbolj prizadeto delavstvo, ki bo primorano, da si poišče zaslužka drugod, ali pa bo v breme domačim občinam.

Čas, v katerem živimo, je izredno težak. Kakor je bilo delavstvo v času svetovne krize tisti činitelj, ki je nosil vsa bremena na svojih ramenih, tako je tudi sedaj. Res je, da so podjetja zvišala delavske mezde, vendar ne v razmerju s porastom draginje. Draginji se je zaradi pomanjkanja surovin pridružilo še skrajšanje delovnega časa.

To so vprašanja, katera je treba resno vzeti v pretres. Dolžnost vse javnosti je, da se z vsemi razpodožljivimi silami zavzame za rešitev skupnega položaja, v katerem se nahaja tekstilno delavstvo. Smatramo, da niso časi za razne izmenjave misli, potrebni so hitri ukrepi, ker bo drugače nastal tak položaj, katerega konec čisto gotovo ne bo dobro vplival na naše javno življenje.

To naj bi bil pregled let, ki so minula po borbi tekstilnega delavstva. Leta, ki so pretekla, niso bila dobra za delavstvo. Tekstilno delavstvo od svoje preteklosti nima drugega, kakor izžrpane življenjske sile in pokvarjeno (Nadaljevanje na 3. strani)

zdravje. Delavstvo se pa mora zave-
dati, da bo moralo prej ali slej vzeti
v roke to vprašanje, samo in ga samo
rešiti v organizirani borbi. Ne smemo
prikrivati, da si je tudi delavstvo samo
krivo, da mu usoda krojijo drugi, naj-
več taki, ki niti malo ne poznajo de-
lavčevega položaja. Naj bi po štirih
letih mrtvila nastopila doba razgiba-
nosti med tekstilnim delavstvom.

Seja Strokovne zveze rudarjev

V sredo, dne 30. oktobra se je v Tr-
bovljah v prostorih tamkajšnje sku-
pine rudarjev JSZ vršila seja ožjega
odbora Strokovne zveze rudarjev JSZ.
Seja je vodil predsednik tov. Kralj
Franc, za centralo je bil navzoč taj-
nik Rozman, poleg odbornikov

Seja je podrobno obravnavala po-
ložaj v revirjih z ozirom na zadnje
mezno gibanje pri TPD. Prav tako
je odbor razpravljal tudi o položaju,
v katerem se nahajajo staro- in novo
upokojenci Bratovskih skladnic. Ker
ni upanja, da bi se moglo dobiti ka-
kih sredstev iz centralnega sanacij-
skega fonda, je skrajni čas, da sami
tu doma rešimo to pereče vprašanje.
Odbor zveze stavlja zahtevo na od-
ločujoče činitelje, da je čim prej po-
kreniti akcijo, da se najdejo potrebna
sredstva in vsaj nekoliko dvigne po-
kojnino. Predvsem pa naj bi se dalo

Jarško tekstilno delavstvo vztraja pri svojih zahtevah

Tekstilno delavstvo v tovarni »Indo-
plate« se nahaja že dalje časa v mez-
nem gibanju. Med vodstvom podjetja
in predstavniki organizacije je v za-
četku oktobra že prišlo do končnega
sporazuma. Podjetje je bilo priprav-
ljeno vsemu delavstvu zvišati plače za
45 par na uro. Ta doseženi sporazum
je odklonila Zveza tekstilnih deloda-
jalcev. Delavstvo je na svojem sestan-
ku sklenilo, da hoče pri svojih zahtev-
vah vztrajati. Ta sklep je bil sprejet
po posebni resoluciji, katero so de-
lavski zaupniki predložili vodstvu
podjetja. Preteklo sredo je vodstvo
tovarne sporočilo delavskim zaupni-
kom, da je pripravljeno vsemu delav-
stvu zvišati plače za 0,25 din na uro.
Delavski zaupniki so sporočilo vodstva
podjetja vzeli na znanje z izjavo, da
brez pristanka zaposlenega delavstva
ponujenega zvišanja plač ne morejo
sprejeti.

V ta namen so zaupniki sklicali se-
stane, ki je bil ob veliki udeležbi
delavstva v nedeljo 3. novembra 1940
ob pol 3 popoldne. Za zaupnike je po-
ročal tov. Skofic, ki je navzočim ob-
razložil zvišanje plač od strani vod-
stva podjetja. Nato sta podala poro-
čili zastopnika strokovnih organizacij,
ki sta pojasnila dejanski položaj delav-
stva v času visokega porasta draginje.
V tem položaju je delavstvo popol-
noma upravičeno, da zahteva zvišanje
svojege zaslužka. Vendar mora delav-
stvo samo sedelovati pri vseh mez-
nih podvigih. Zato naj delavstvo sa-
mo odloči, ako je pripravljeno pristati
na ponudbe od strani vodstva podjetja.
Po poročilih se je delavstvo odločilo,
zahtevah. S tem je dalo svojim zastop-

Ne smemo pa živeti v prepričanju,
da bo to lahko delo, ali da bo mogoče
delavstvo samo prišlo v strokovni po-
kret. Treba bo temeljitega dela, žrtve
in samozatajevanja tistih, ki stojijo v
strokovnem pokretu. Vztrajati bo tre-
ba pri delu toliko časa, dokler tekstil-
no delavstvo vzgoje za borbo. To naj
bo naša naloga, katero moramo v bo-
doče čim popolneje izvesti.

J. Pestotnik.

za to potrebna sredstva iz bednost-
nega fonda. Do sedaj rudarji, pa tudi
kovinarji, ki razmeroma največ pri-
spevajo v ta fond, niso dobili iz nje-
ga skoraj nič. Končno pa je ta denar
namenjena ravno za take svrhe. Zato
bi bilo prav, da se najprej da nekaj
sredstev iz tega fonda, nato pa skuša
najti še kje drugje, da bo mogoče to
težko vprašanje vsaj nekoliko omiliti.

Poleg tega je bilo na seji poročano,
kako delajo posamezne skupine. Po-
ročila so bila zelo zadovoljiva in je
videti, da JSZ tudi v revirjih pridobi-
va na ugledu in članstvu. Rzne
plakate, ki krožijo po revirjih, večina
rudarjev ne vzame za resno. Ako bi
še neorganizirano delavstvo toliko
storilo in delalo kot dela organizirano,
bi bil položaj ne samo rudarskega,
temveč vsega delavstva znatno boljši.
Tega naj se zavedajo vsi plakaterji.

nikom tudi pristanek, da v njegovem
imenu nadaljujejo borbo za zvišanje
plač.

Jarško delavstvo je s to svojo od-
ločitvijo pokazalo, da od zahtev, ki
so bile že sprejete, nikakor ne more
odstopiti. Tudi je šlo v nadaljnjo bor-
bo z zavestjo, da borba ne bo lahka,
kakor tudi, da je do teh zahtev popol-
noma upravičeno. Tekom več let si je
jarško delavstvo v strokovni organiza-
ciji tudi privzgojilo smisel za skup-
nost. Večletna borba za svoj življenj-
ski obstoj je dala temu delavstvu tu-
di odločno voljo, s katero tudi v svo-
jih gibanjih dosega uspehe. Zeleti bi
bilo, da bi tudi tekstilno delavstvo po
drugih tovarnah začelo borbo za uve-
ljavljanje svojih pravic. Vzгляд ima,
samo pričeti je treba!

**Svinčnike smo do-
dali De-
lavskemu koledarčku, s čemer smo
gotovo vsem ustregli. — Zaradi
tega in drugih nepredvidenih stro-
škov smo morali povišati ceno
Del. koledarčku na
Kljub temu ostane 9 din
naš koledarček naj-
cenejši izmed vseh
letošnjih koledarčkov. Koledarček
je izšel ter ga že razpošiljamo.
Vsak delavec naj ga takoj kupi!**

Vsaj dobro po-
znamo dragocenost vsake človeške duše
in vemo, da bi morali tudi stoto dušo
z ljubeznijo privabljeti k sebi, čeprav
bi bilo potrebno 99 dobrih za trenutek
popustiti. Toda temu vprašanju sostr-
ska krščanska delavska mladina ne po-
sveča toliko skrbi in si ne dela nobe-
nih utvar, zavedajoč se v polni meri,
da je vprav krščanska ideja njihova
gonilna sila v težnji reševati delavsko
socialno vprašanje po krščanskih na-
čelih. Živimo v času, ko je kapitalistič-
na miselnost zašla tako globoko tudi v
vrste katoličanov, da ti niti več ne
razumejo velikega socialnega poslan-
stva. Zal, današnji povprečni katoličan
misli, da je vse delo na stvarnem in
pozitivnem reševanju socialnega vpra-
šanja najmanj materialistično sociali-
stično, če ne naravnost komunistično.
Toda kljub temu je dosledno krščan-
sko, saj se bori za gnotni in duhovni
dvig delovnega človeka, proti brezver-
skemu kapitalizmu, ki smatra današ-
njega delovnega človeka samo za izko-
riščevalno sredstvo brez višjih vrednot.

Na tej življenjski prelomnici med
staro in novo življenjsko dobo, med
starim in novim življenjem, med starim
in mladim rodov vidimo šele pravo
skupnost celotnega našega gibanja,

Razgledi

Vojna za premoč v Sredozemlju v
zadnjem tednu ni pokazala velikega
razvoja. Vojni požar je za enkrat ostal
omejen na grško-italijanske boje. Bol-
garija in Turčija sta ostali še mirni.
Italijanska ofenziva iz Libije proti
Egiptu se ni razvila. V ostalih delih
Sredozemlja, zlasti okrog Gibraltarja,
niso nastali nikaki novi dogodki. Rav-
no tako pa tudi ni bilo znakov, da bi
se v zapadnem delu Sredozemlja izvr-
šile kakšne priprave za začetek vojnega
delovanja.

Diplomatska delavnost v vzhodnem
Sredozemlju daje slutiti, da se tu pri-
pravlja močna nova fronta sedanje
vojne. Posvetovanja vseh balkanskih
držav, odhod von Papena iz Ankare
na poročanje v Berlin, posveti med
Grčijo in Turčijo, konference med An-
glijo in Turčijo, številni posveti bal-
kanskih zastopnikov v Moskvi, potova-
nje angleškega vojnega ministra Ede-
na po Egiptu, Palestini in Turčiji, vse
to so znamenja, da ni gotovo, koliko
časa bo grško-italijanska vojna ostala
omejena na sedanji obseg. V zvezi s
posveti diplomatov pa se istočasno vr-
šijo tudi posveti zastopnikov general-
nih štabov.

Anglija bo nudila vso pomoč Grčiji,
so izjavili angleški ministri že ponov-
no. Zadnji teden se je že ugotovilo, da
so se v večjih grških središčih pojavili
višji angleški častniki, obenem pa so
se na Kreti že začele izkrcavati an-
gleške čete. V vseh grških vodah so
bile tudi že angleške vojne ladje. V
ponedeljek so prišla prva poročila, da
je prišlo že do pomorske bitke pri
Krfu. Posveti zastopnikov angleškega
generalnega štaba za skupni nastop z
grško vojsko so stalni.

Razvoj vojnih dogodkov v Grčiji ni
prinesel v prvem tednu nikakih pre-
senečenj. Italijanska vojna poročila
vedo povedati, da je vreme za vojne
operacije zelo slabo in da je zemlja,
na kateri se boji premikajo, zelo te-
žavna za prodiranje. Predvsem niso
kraj primerni za tanke in avtomobile.
Grki nudijo hraber odpor na celi črti.
Nekatera grška poročila so v ponedel-
ljek objavila, da se vrše boji tudi na
albanskem ozemlju. Na vsak način
vojne operacije za enkrat niso pokazale
presenečenj. Italijani so bombardirali
mnogo grških mest, žrtve so zelo
velike med civilnim prebivalstvom, ki
je pred zračnimi napadi slabo zašči-
teno in nima tudi še nobenih skušenj
za obrambo. V delo so stopila tudi gr-
ška letala, ki so rušila predvsem leta-
lišča v Albaniji. Zanimivo je bilo po-
ročilo, da so angleška letala napadla
luko v Neaplju.

Močne vojne priprave Turčije doka-
zujejo, da Turčija resno računa s tem,
da je lahko v kratkem času zapletena
v vojno. Izjave turških državnikov do-
kazujejo, da bi Turčija takoj posegla
v vojno, kakor hitro bi razvoj poka-
zal, da je tudi za turške koristi nasto-
pila kaka nevarnost. Za enkrat bo Gr-
čijo podpirala s tem, da čuva Bolga-
rijo pred kakim izpadom proti Grčiji.
Turški predsednik je sam izjavil, da
bo Turčija izpolnila vse obveznosti za-
vezniške pogodbe nasproti Grčiji, ka-

kor tudi nasproti Angliji. Obenem je
tudi objavil, da se je razmerje Tur-
čije do Rusije zelo zboljšalo in da je
nastalo razmerje že prijateljsko. Ru-
sija bi Turčiji prišla na pomoč, če bi
jo kdo na njenem ozemlju napadel.

Veliki posveti zaradi Balkana in po-
litičnega položaja po razvoju italijan-
sko-grške vojne so se te dni končali v
Berlinu. Nemški listi so pri tem po-
udarjali, da ne bosta na Balkanu do-
volili nobenega vmešavanja kateri koli
tretji državi. Nemčija in Italija sta se
glede vseh političnih vprašanj na ju-
govzhodu popolnoma sporazumeli. Iz-
koristili bosta vsako priliko tudi na
Balkanu, da udarita na Anglijo. Ob-
enem pa ne želita, da bi v bodoče pri-
šlo do kakih novih zapletljajev. Pri-
mer v Romuniji je pokazan kot naj-
boljši dokaz, da se vsa sporna vpra-
šanja lahko vršijo na miren način. To
je dokazala nedavna »bliskovita poli-
tika Nemčije v Romuniji«. Grčija je
seveda napravila veliko napako, ker
ni sprejela italijanskih zahtev in pri-
stopila k novemu redu v Evropi, ka-
kor je to storila Danska. Po poročilu
o presoji položaja iz Berlina je zelo
jasno in pove zelo veliko o stališču
Nemčije in Italije do vseh balkanskih
držav. Vse bodo še postavljene pred
vprašanje, ali se odločijo tako, kakor
se je Danska ali tako, kakor se je
Grčija.

Jugoslavija upa, da z nadaljnjim raz-
vojem dogodkov na Balkanu njeni in-
teresi ne bodo ogroženi od nobene
strani. Stalno je vzdrževala korektno
razmerje nasproti sosedom, zaradi čes-
sar je takoj dobila odločno in odkrito
priznanje Berlina in Rima. Tako pravi
uradna objava vladne izjave v Bel-
gradu, ki pove, da si bo Jugoslavija
prizadevala, da ostane še naprej nev-
tralna.

Italijani pravijo, da ni res, da bi v
Albaniji bili izbruhnili kakšni nemiri in
da bi bili uporniki razrušili ceste. Res
je le, da je bilo navdušenje med Al-
banci za osvoboditev Albancev na gr-
škem ozemlju zelo veliko, tako da je
morala vlada preburne manifestacije
preprečiti. Tako pišejo italijanski li-
sti in pravijo, da se je bajka o uporih
izmisliła angleška propaganda.

Svicsarski listi kršijo nevtralnost, ker
pišejo tako, da je videti, kakor da bi
bila Italija napadalec v tej vojni. Tako
odgovarja italijanski časnikar Gajda
na pisanje švicarskih listov in pravi,
da bi moralo švicarske liste bolj zani-
mati angleško letalstvo, ki tako pogosto
leti čez švicarsko ozemlje. Vojna
z Grčijo pa je utemeljena, ker se Grki
obnašajo kot imperialisti ter zatirajo
druge narodnosti, ki ne marajo po-
stati Grki. Vojna ima namen osvobo-
diti albanske manjšine in Grčija je to
vojno naravnost izzivala. Nadalje je
Grčija bila pravočasno opozorjena, da
bodo nadaljnji napadi na albansko
prebivalstvo pomenili vojno. Bilo je
dovolj časa za premislek, da bi si bili
lahko izbrali mir.

**Noben javni lokal v delavskem
kraju ne sme biti brez našega gla-
sila »Delavske pravice«!**

Pri sostrski KDM

V Sostrem pri Ljubljani je mladinsko
delavsko gibanje zelo razgibano.
Podružnica Krščanske delavske mladi-
ne v Sostrem šteje sedaj 45 članov.
Njeni člani so mladi delavci in delav-
ke, vajenci in vajenke. Posvetili so se
vsi z največjim veseljem in elanom
socialnemu vprašanju. Stalni sestanki
to mladino združujejo v poglobljanju
najvažnejših vprašanj sodobnega de-
lavskega gibanja. Razdeljeni so v po-
samezne odseke, ki potem po svoje iz-
oblikujejo določeni krožek v zavedne
delavske borce tako duhovno močne
in praktično usposobljene. V svojem
velikem delu rastejo popolnoma samo-
stojno in tako rekoč sami iz sebe. Pod-
laga v njihovem delu so jim krščanska
načela in pereče delavsko vprašanje
današnjega časa. Zanimivo v njihovem
udejstvovanju je dejstvo, da so lokal-
no prišli prav tako pod udar žiga ne-
pristnega katoličana, kot je naša Jugo-
slovanska strokovna zveza.

kar naši nasprotniki tudi sami dobro
poznajo. Le tako si moremo razumeti
tudi dejstvo, da iste udarce, kot jih
doživlja naša JSZ, doživlja tudi kr-
ščanska delavska mladina.

Sostrska krščanska delavska mladina
je imela preteklo nedeljo svoj občni
zbor. Zbrali so se fantje in dekleta,
poleg njih tudi nekaj starejših tova-
rišev, v majhnem, toda ličnem prostoru,
ki ga imajo v najem. V sobi visita
na steni Krekova in Jegličeva slika,
vmes pa preprosto narejen križ, delo
člana domače KDM, s trnjevim ven-
cem. V tej sobi se zbira delavska mladi-
na in se pripravlja za nov čas in
novo življenje. Občni zbor je potekel
tako lepo in v medsebojnem popolnem
razumevanju, da bi bil lahko marsi-
komu za zgled. Po izbranih, lepih po-
ročilih, katero so podali mladi funkcion-
arji od predsednika do nadzorstva, je
spregovoril nekaj besed tudi predse-
dnik JSZ tov. Zumer. V svojih besedah
je označil važnost sedanjega časa za
naše gibanje, vso njegovo hudobijo in
veliko potrebo močnih, vztrajnih in ne-
sebičnih delavcev v boju za novi čas
in novo življenje. Naj nas ne motijo
vsakovrstne ovire, ki nam jih sedanja
družba stavlja v vseh mogočih oblikah
na poti za našim ciljem. Vedeti mora-

mo, če bi nas ta družba hvalila, prav
gotovo bi ne bili na pravi poti. Zato
pa nas vsa nasprotovanja morajo le
veseliti in nam dajati novega ognja v
delu za pravice delovnega človeka. Za
žumrom se je oglasil tov. Štefan Pav-
šič, ki je zbor pozdravil v imenu cen-
trale KDM in izrekel še nekaj vzpod-
budnih besed. Oglašati so se nato za-
čeli člani in članice. Med njimi je po-
zdravila zbor tov. Tončka Tacar v ime-
nu gameljske mladine. Kdor je potem
poslušal sostrske fante in dekleta v
starosti do 16, leta, kakor so z navduše-
njem govorili o mladinskem gibanju,
je moral dobiti vtis, da je v teh mladih
ljudem neizmeren zaklad idealizma in
borbenosti.

Vesel in zadovoljen sem se vračal z
občnega zbora, poln vere v bodočnost
našega gibanja. Edina želja me je na-
vdajala, da bi naše mladinsko gibanje
imelo v Sloveniji polno takih mladins-
kih skupin. Potem se nam bodočnosti
ni bati. Naše celotno gibanje mora biti
mogočno drevo, ki ima korenine edi-
nole v načelih krščanskega socializma
in raste popolnoma samostojno. Le na
ta način bomo res pravi kovači nove
bodočnosti in lepših dni slovenskega
delovnega ljudstva.

Udeleženec.

Do naših krajev

Jesenice

Vse tukajšnje delavske organizacije so na pobudo vsega delavstva, zaposlenega pri KID, zaradi ponovnega porasta draginje imele pretekli teden razgovore s podjetjem za ponovno zvišanje draginjskih doklad. Ti razgovori pa niso bili uspešni in se bodo v kratkem zopet nadaljevali. Podjetje trdi, da so se plače njihovega delavstva dvignile za 1% več, kot pa draginja. Delavsko zastopstvo pa je trdilo, da so plače zaostale za draginjo in je zahtevalo za štiri mesece za nazaj doplačilo v znesku 845.220 din ali 2,95% na čiste mezde. Za v bodoče pa je zahtevalo zvišanje draginjskih doklad za 6,98%, to je 503.376 din na dosedanje doklade. Upati je, da bo na prihodnjih razpravah prišlo do čim ugodnejše rešitve delavskih zahtev. — Opozarjamo vse naše člane in prijatelje, da si pravočasno nabavijo naš Delavski koledarček, ki ga boste lahko dobili pri vseh odbornikih in zaupnikih naše skupine, kakor tudi v pisarni. Istotam naj si vsak nabavi tudi naš znak, kdor ga še nima. Noben član ne sme biti brez znaka, katerega naj tudi vedno nosi na vidnem mestu.

Kranj

V nedeljo, dne 10. novembra 1940 bo v prostorih JSZ pri Lukežu sestanek organizacijskih zaupnikov iz Jugobrone in Inteksa. Vse tovariše zaupnike opozarjamo, da se sestanka sigurno udeležite. Po sestanku se vrši seja vseh odborov JSZ v Kranju. Vsi odborniki strokovne skupine delavcev in nameščencev, strokovne skupine gradbenih delavcev in strokovne skupine tekstilnega delavstva so obvezni, da se širše seje udeležite. Na seji bomo razpravljali o zelo važnih vprašanjih, ki se v glavnem nanašajo za nadaljnji pokret JSZ v Kranju. Tovariši odborniki! Zavedajte se važnosti in odgovornosti, ki jo zavzimate v pokretu JSZ, kakor tudi napram delavstvu. Ako boste to imeli pred očmi, bodo tudi odpadli vsi izgovori.

Škofja Loka

V nedeljo, dne 30. novembra t. l. bo ob 9 dopoldne članski sestanek strokovne skupine oblačilnega delavstva v Škofji Loki. Kot zastopnik oblasti je bil navzoč podnačelnik gosp. Fajš. Sestanek je vodil predsednik Polenc Polde. Sestanek je bil pomemben zato, ker se je pokazalo, da je delavstvo JSZ organizirano v Seširju, še zmeraj trdno in odločno, kakor pred osmimi leti. — Poročilo o organizaciji in o uspehih in neuspehih intervencij, je podal glavni obratni zaupnik Franc Logonder. Posebno je poudarjal, kako se zadnje čase v tovarni Sešir kar na debelo krši kolektivna pogodba in delovni red tako s strani podjetja in tudi delavstva. Nekateri delavci in delavke delajo po 8 in pol ure, drugi po 9 in pol ure, tretji protizakonito in proti kolektivni pogodbi brez vsakega glasovanja celo po 10 in 11 ur na dan. Grobo se je začela kršiti težko priborjena angleška sobota, zajamčena po kolektivni pogodbi. Lahko se reče, da ima vsak delavec in delavka v Seširju svoj delovni red ter zakonito uveljavljen v podjetju sploh ne drži. Nadalje je poročal tov. Logonder o pritožbi ravnateljstva, češ da delavstvo samovoljno med delom naredi malo odmora za malico. Poročal je, da je to od podjetja prepovedano in je za zdravje škodljivo jesti med delom v tovarni. Poudarjal je, naj vsak pazi na svoje zdravje, ker se je itak ugotovilo pri zadnjem zdravniškem pregledu, da je deset primerov zastrupljenja z živim srebrom. — Poročal je tudi o intervenciji glede pogreba za našo članico Stanovnik Ivano, pa ravnateljstvo ni dovolilo delavstvu, ki je delalo popoldne, udeležbe pri pogrebu kljub temu, da je bila po kolektivni pogodbi zajamčena angleška sobota. Delavstvo je z razumevanjem vzelo na znanje poročilo o delovanju svojih zakonitih in svobodno izvoljenih zaupnikov. Nadalje se je poročalo, da je na našo vlogo glede zvišanja plač ravnateljstvo odgovorilo, da mora tudi manjšinska organizacija ZZZ vložiti svojo vlogo, nakar šele da bo ravnateljstvo poslalo na upravni svet naše zahteve. Delavstvo se je enoglasno izrazilo, da naj naša organizacija vztraja na poslani vlogi, ter naj dela na zvišanju plač za svoje članstvo. Ako pa manjšinska organizacija ne čuti potrebe po zvišanju plač, jih mi ne bomo silili v kakšno akcijo, ker mi bomo delali za naše članstvo, katero nas za to pooblašča. Delavstvo je pooblastilo svoje predstavnike, naj delajo v tem smislu naprej. Kot zastopnik centrale nam je tov. Rozman podal smernice za nadaljnje delo organizacije. — Sestanek je bil zaključen v dobrem razpoloženju ter je delavstvo odšlo, zavedajoč se svoje skupnosti ter da bo treba še bolj paziti na težko delovanje organizacije. Pripravljeno bo pa moralo biti še naprej nuditi svojim zaupnikom v njihovem težkem delu vso oporo in da bo le v enotnem nastopu izboljšalo svoj položaj.

V soboto 2. novembra je bil naš prapor prvič ovit z žalnim trakom. Spremili smo z njim k večnemu spanju tovarišico Stanovnik Ivano. Bila je zvesta članica naše JSZ od ustanovitve do smrti. Nakopala si je bolezen ne zdravem delu in v pomanjkanju. V trpljenju zadnjih let se je je vsemogočni usmilil in jo poklical k sebi po plačilo, ki si ga je zaslužila. Zapušča nepreskrbljenega sina, ki je izročil na milost dobrih ljudi. — Draga tovarišica! V slovo Ti naj napišem samo to, da si imela na svoji zadnji poti prijatelja samo med delavstvom pod praporom križa in kladiva. — Naj večni Bog dá pokoj Tvoji duši.

Zagorje

Enkratna draginjska doklada za rudarske upokojence. Po dolgotrajnem času je dobila GBS v Ljubljani dovoljenje od ministrstva za šume in rude, da sme nakazati svojim upokojencem in upokojenkam ter sirotam enkratno podporo iz presežka tekočega leta pri pokojninskem zavarovanju 500.000 din. Glavni upravni odbor je pa na svoji seji dne 29. oktobra povišal ta znesek še za 500.000 din, tako da bodo prejeli sedaj skupaj 1 milijon din. Ta znesek se bo takoj izplačal. Nadalje je upravni odbor ponovno nakazal 400.000 din za staroupokojence iz fonda prejšnjega pokrajinskega sklada. Staroupokojenci bodo tako dobili od julija dalje še nad 1 milijon din vsega skupaj. Vsekakor jim bo s tem sedaj na zimo za silo pomagano. Pripominjamo, da so ti prispevki še samo od GBS dani do sedaj. Pereče vprašanje pa s tem še ni rešeno in bo moralo biti vsekakor rešeno čimprej. Kakor izgleda, se je začela tudi industrija resno za to zanimati. Saj je to tudi njena dolžnost. Toliko smo obveščeni s strani medorajnih krogov, kar tudi sporočamo prizadetim!

Poročil se je tov. Kobiljšek Ivan z gdč. Grčar Malči iz ugledne krščanske družine. Zavednemu članu in njegovi spremljevalki v življenju želimo obilo sreče in zadovoljstva!

Tržič

V nedeljo, dne 10. novembra bo ob pol 10 dopoldne delavski sestanek, in sicer v prostorih Mestne kleti v Tržiču. Vse tovariše vabimo, da se sestanka polnoštevilno udeležite.

Hrastnik

V torek 12. novembra bo članski sestanek naše skupine, in sicer ob 4 popoldne pri Logarju. Sestanek je zelo važen, zato vsi točno pridite! Člane pozivamo, da prineso na sestanek izpolnjene pole, katere ste dobili na zadnjem sestanku. Na sestanek pride zastopnik centrale. Obravnavali in spoznali bomo razne rudarsko-policijske predpise. — Odbor.

Trbovlje

Strokovna skupina rudarjev sklicuje članski sestanek na ponedeljek 11. novembra ob 5 popoldne v tajništvo. Vse člane, ki še niso poravnali letos 6 din za Krščansko delavsko mladino kot enkratni prispevek, sklenjeno na občnem zboru, prosimo, da ta na sestanku poravnajo. — Vse člane ponovno prosimo za redno poravnavanje članarine. Ako pa zaide kdo v finančne težkoče, naj to pravočasno sporoči odboru in zaprosi za kratek odlog. Vsako zadrževanje članarine otežkoča poslovanje, prav tako pa tudi delo v centrali JSZ, ki ne prejema rednih pri-

Zadružna tiskarna

Ljubljana, Tyrševa cesta 17, tel. 30-67

izvaja vsako vrsto tiskovine za organizacije in društva lepo, solidno in poceni v eno ali večbarvnem tisku

spevkov in naročnine za list »Delavska pravica«. Vsak čas dobimo Koledarčke, katere naj člani čimprej odkupijo. Vsak naj vzame koledarček svoje strokovne organizacije JSZ. Vse prečitajte in ne pozabite! — Odbor.

Planina pri Rakeku

Ker sestanka v nedeljo 5. novembra ni bilo, smo v sporazumu s centralo sklenili, da bo ponoven sestanek v nedeljo dne 10. novembra 1940 ob 3 popoldne v prostorih gostilne Franc Komar v Lazah št. 42. Na sestanku bo prišel zastopnik centrale in nam poročal o novi odredbi o minimalnih mezdah, kakor tudi o obrtnem zakonu. Z ozirom na to vabimo vse tovariše, da se sestanka polnoštevilno udeležite.

Nazarje

V nedeljo 17. novembra 1940 ob 9 dopoldne bo v delavski sobi obrata 1 sestanek lesnega delavstva. Na sestan-

ku bomo razpravljali o položaju delavstva, pri čemer bo lahko vsak delavec ali delavka razodel svoje težave, ker naše delavstvo izven obrata vedno godrnja in kritizira glede delovnega časa in raznih nevednosti v obratih, bi prosili, da bi se vse delavske razmere, pritožbe, prošnje, krivice in razne želje, obravnavale in reševale samo na članskih sestankih. Sestanke pripravljamo zato, da ima priliko vsak tovariš razodeti svoje težave in vse, kar mu ne ugaja pri podjetju. Postransko nerganje je brez pomena; korist od organizacije imaš samo takrat, če prideš na članski sestanek in tam prineseš na dan, kar ti ni všeč. O splošnem delavskem položaju bo poročal tov. Borc. Na sestanku vabimo tudi nove člane, ki jih bomo ob tej priliki seznanili z delovanjem strokovne organizacije. Pričeti je treba s temeljitim delom, če hočemo, da bo organizacija rastle, kar je v sedanjem času nujno potrebno.

Poselska zveza

Delo v organizaciji. Prihodnje strokovno predavanje bo v četrtek, dne 7. novembra ob 20.45. Predaval bo g. Joško Rozman o strokovni organizaciji za služkinje. — Tretjo nedeljo v novembru, 17. novembra, bo pa predavanje ob 5 popoldne s skioptičnimi slikami o izseljenstvu. — V nedeljo, dne 24. novembra bo v Domu služkinj ob 5 popoldne igra »Kaznovana nečimurnost«. — Prvo nedeljo v decembru, dne 1. decembra, bo predavanje ob 5 popoldne o kuhni (hraniloznanstvo). — Služkinje, vljudno Vas vabimo vse, da

prav pridno posečate vse te prireditve, katere vam prireja Vaša organizacija in Vas hoče s tem izobraziti v potrebnih vprašanjih. — Vsa predavanja bodo v služkinjskem domu v Križevniški ulici 2.

Služkinje! Ali ste že organizirane v Vaši Poselski zvezi? Če še niste, se takoj zglasite v naši pisarni, da Vas vpišemo med redne članice. Zanimajte se za svoja lastna vprašanja, katere boste mogle pravilno reševati le v svoji lastni strokovni organizaciji!

Urednikova pošta

M. V. Laze. — Mislim, da se ne izplača o ljudeh kot je Ogrin, še kaj govoriti. Sami so se obsodili in žanjejo med delavstvom samo pesme.

J. Mahnič. — Zal, zaradi velike stiske s prostorom nisem mogel priobčiti.

V. K. M. — Tvoj prispevek bom nadaljeval prihodnjic.

K. Trbovlje. — Poročilo o seji je to pot moralo izostati. Upam, da prihodnjic še ne bo prepozno.

Večkrat smo že opozorili, da pošiljajte prispevke za »Pravico« pravočasno, to je tako, da jih ima uredništvo v rokah vsaj v torek popoldne. Zadnji čas so nekateri zamerili, ker njihovih dopisov ni bilo v »Pravici«. Če bi se ravnali po gornjih navodilih, bi ne imeli povoda za jezo. Prosimo torej, da to upoštevate!

Zapiski

»Kdo je kriv za razkroj v Jugorasu.« Pod tem naslovom poročala »Hrvatski radnik«, glasilo HRS-a o sporih, ki so nastali v Jugorasu in s tem v zvezi o nekem letaku, ki so ga izdali ustanovitelji Jugorasa, ki so pa danes iz organizacije izključeni. Letak posebno napada poslovedečega voditelja Jugorasa Lj. Mitiča in B. Anastasijeviča, o katerih pravi, da sta komunisti in da sta izrinila z vodilnih položajev vse prave »nacionalne« delavce. Pišejo tudi o velikih osebnih zaslužkih imenovanih gospodov pri raznih propadlih mezdnih gibanjih, tako v borskih rudnikih 18 milijonov din, v Slavanskem Brodu 2 milijona din, na unski progji 5 milijonov din itd. »Delavcev v Jugorasu ni več. Vsa naša javnost ve, da ta organizacija

nima nikakega vpliva več na delavce.« — K vsemu temu pristavlja »Hrvatski radnik«: »V teh dokumentih so popolnoma upravičene naše trditve, da Jugoras ni delavska organizacija, da je delavcem vsiljena, da nikjer nikogar ne predstavlja in da potemtakem ni partner za HRS...« (Op. ur.: To zadevo samo registriramo kot ocvrke na trditve »Slov. delavca«, da bodo zelenci kmalu v družini s HRS-om, obenem nas pa to spominja na zadnje »čistke« v ZZZ. Ne domišljamo si pa, da bomo s tem spreobrili tiste naivne zaslepljene, ki mislijo, da so take organizacije krščanska prva straža med delavstvom. »Kdor ima ušesa za poslušanje, naj razume!«)

Najmanj, kar moraš storiti za delavstvo, je, da točno vsak mesec plačaš članarino. Organizacija brez sredstev za borbo je le mrtvo telo brez življenja.

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasni, reklamacijski in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasni po ceniku. — Telefon št. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

List ureja in za nj odgovarja Tone Fajfar v Ljubljani. Izdaja za konzorij »Delavske pravice« Srečko 7 amer, Ljubljana. Tiska Zadružna tiskarna r. z. o. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejoo)

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

LETOS POZOR! »Dürkopp«, »Triumph«, »Styria«, »Austrodaimler« in kolesa drugih znamk daje po najnižji ceni na obroke Ciril Kmetič v Dobu 110